

PM 2 2005-10-19 SLUTLIG BEDÖMNING

Fråga om snedvridning av konkurrensen genom icke affärsmässigt betingat avbrytande av en offentlig upphandling samt otillåten direktupphandling.

Norrbottnens läns landsting har efter det att ett ursprungligt beslut om tilldelning i en upphandling av tjänster för textilservice vunnit laga kraft, avbrutit upphandlingen samt efter direktupphandling tilldelat annan (lokal) leverantör uppdraget. Ursprungligen tilldelad leverantör har kompenseras med skadestånd motsvarande c:a 4,3 miljoner kronor.

Landstingsstyrelsen i Norrbotten beslutade den 13 oktober 2004 (LS § 155/04) att i anledning av ett offentligt upphandlingsförfarande^[1] avseende tjänster för textilservice^[2], tilldela uppdraget till det finska tvätteri företaget Oulun Keskuspesula OY.

I upphandlingen hade ingivits tre anbud, varav två anbud – från ”Tvätteriet AB under bildande” respektive Granlunds tvätt AB – hade förkastats ur upphandlingen såsom orena. Förfarandet motiverades av landstingsstyrelsen på följande sätt: ”vid utvärdering av inkomna anbud konstateras att varken Tvätteriet AB:s under bildande eller Granlunds tvätt AB:s anbud är utformade på ett sådant sätt att de uppfyller kraven i förfrågningsunderlaget”.^[3]

Mot detta tilldelningsbeslut klagade ett konsortium av två företag^[4], vilka hade deltagit i upphandlingen under den gemensam firman ”Tvätteriet AB under bildande”^[5]. Till grund för överklagandet angavs att också det antagna anbudet från Oulun Keskuspesula OY skulle anses som orent och att upphandlingen därför skulle göras om. Landstinget bestred ändring. I en skrivelse till länsrätten den 29 oktober 2004^[6] angav landstingsstyrelsen att det antagna anbudet från Oulun Keskuspesula OY uppfyllde för upphandlingen ställda krav, samt att handläggningen i övrigt genomförts i enlighet med gällande bestämmelser. Överklagandet avsågs genom lagakraftvunnet avgörande den 9 november 2004 av Länsrätten i Norrbottens län.^[7]

Den 18 november 2004 skickade landstinget en skrivelse till Bodens kommun med förfrågan huruvida kommunen kunde vara intresserad av att lösa frågan om textilservice.^[8]

Den 23 november 2004 ingick företrädare för Norrbottens läns landsting respektive Bodens kommun ett som ”överenskommelse” rubricerat föravtal av vilket framgår att kommunen skulle ikläda sig samtliga förpliktelser gentemot landstinget i enlighet med tidigare tilldelningsbeslut och avtal med Oulun Keskuspesula OY.^[9]

Den 30 november 2004 (LS § 225/04) beslutade Norrbottens läns landsting att avbryta upphandlingen av textilservice, trots att tilldelning redan hade skett. Som motivering anfördes att ”Under upphandlingsförfarandets slutskede har samtal förts mellan Bodens kommun och landstinget. Detta har resulterat i att Bodens kommun förklarar sig beredd att ingå överenskommelse med landstinget om textilservice”. Beslutet från den 13 oktober 2004 att tilldela uppdraget till det finska tvätteri företaget Oulun Keskuspesula OY upphävdes samtidigt. Landstingsstyrelsen delegerade även (LS § 226,/04) åt ordföranden att föra förhandlingar och teckna avtal med Bodens kommun.

Den 5 december 2004 beslutade landstingsstyrelsen (LS § 231/04) att det planerade huvudavtalet med Bodens kommun skall vara undertecknat av båda parterna senast måndagen den 6 december 2004. Avtalet skall inte kunna överlåtas på annan part. Har avtalet inte undertecknas av Bodens kommun inom den föreskrivna fristen skall förhandlingar om textilservice istället upptas med Oulun Keskuspesula OY. Vidare delegerades det till landstingsstyrelsens ordförande att besluta om och underteckna avtalet med vem det vara må.

Den 6 december 2004 ingick landstinget och Bodens kommun ett som ”Avtal S-62, Textilservice Norrbottens län” rubricerat huvudavtal^[10]. Av kontraktet följer att Bodens

kommun under perioden den 1 mars 2005 till och med den 28 februari 2010, med möjlighet till förlängning i två år (5+2), skall tillhandahålla Norrbottens läns landsting med ”textilservice samt distribution till landstingets samtliga verksamheter i länet”. Vidare framgår att avtalsvillkoren skall vara i allt väsentligt samma som följer av tilldelningen till Oulun Keskuspesula OY samt att Bodens kommun kan komma att sätta annan (underleverantör) i sitt ställe. Överlåtelse (substitution) av avtalet kan däremot inte ske.

Strax efteråt tecknade Bodens kommun ett (odaterat) underentreprenadavtal med ett av kommunen för ändamålet nybildat bolag Tvätten i Boden AB^[11] (nedan Tvätteribolaget). I anslutning härill överlät Bodens kommun^[12] samtliga aktier i Tvätteribolaget till de privata företagen CWO Affärsutveckling AB och Lagerkvist & Söner AB, vilket var samma konsortium som tidigare deltagit i landstingets sedermera avbrutna upphandling, och där fått sitt anbud förkastat såsom orent. ^[13]

Av underentreprenadavtalet framgår att Tvätteribolaget skall tillhandahålla Norrbottens läns landsting aktuella tvätteritjänster som kommunens underleverantör. Tvätteribolaget innehade vid denna tidpunkt inte någon erforderlig tvätterianläggning eller annan utrustning för att uppfylla det aktuella tvätteritåtagandet. Befintlig tvätterianläggning i Boden (gamla Landstingstvätteriet) förvärvades i början av 2005 från Berendsen Textilservice AB. Köpet finansierades med stöd av kommunal borgen på sammanlagt 25 miljoner kronor (se KKO 025-027).^[14]

Den 10 december 2004 träffade landstinget en som förlikningsavtal angiven överenskommelse med Oulun Keskuspesula OY. Enligt förlikningsavtalet skall landstinget erlægga kompensation med 470.000 euro (motsvarande c:a 4,3 miljoner kronor) ”som en oåterkallelig ersättning för skadorna och kostnaderna uppkomna till följd av den avbrutna offentliga upphandlingen som landstinget genomfört gällande textilservice...”. Uppgårelsen med Oulun Keskuspesula OY har i ett pressmeddelade kommenterats av landstinget med att ”Vi gjorde ett formellt fel när vi beslöt att avbryta upphandlingen och få fram en uppgörelse med Bodens kommun”. Som motiv för att avbryta upphandlingen anges i pressmeddelandet av landstinget velat rädda arbetstillfällena vid tvätteriet i Boden. Vidare framhålls att uppgörelsen med Bodens kommun innebär lägre tvättkostnader, jämfört med Tvätteribolagets ursprungliga bud i upphandlingen.^[15]

Landstingsstyrelsens förfarande med att avbryta upphandlingen samt direktupphandla aktuella tvätteritjänster har kritiserats i en konsultrapport på uppdrag av landstingets revisorer.^[16] Enligt konsultrapporten har ansvariga politiker inte anfört några juridiskt hållbara skäl för landstingets agerande. Den ekonomiska skada som förorsakats är väsentlig och de medvetna beslut som fattats måste enligt rapporten betraktas som uppenbart lagtrots^[PC1].

Gällande rätt

All offentlig upphandling och vad som äger samband med den, regleras genom lagen (1992:1528) om offentlig upphandling – LOU. Upphandling av tvätteritjänster skall, oavsett avtalets värde, handläggas enligt de bestämmelser som finns införda i 1 kap. och 6 kap. LOU.

Lagens bestämmelser bygger bl.a. på de principer, bl.a. *likabehandlingsprincipen*, som bär upp den centrala gemenskapsrätten.^[17] Enligt likabehandlingsprincipen, som är tillämplig på all offentlig upphandling skall bl.a. samtliga tänkbara leverantörer ges så lika förutsättningar som möjligt för att delta med anbud vid offentlig upphandling. Vissa leverantörer eller grupper får inte ensidigt gynnas.

Skyldighet att följa lagens bestämmelser åvilar samtliga statliga, kommunala och andra myndigheter samt beslutande församlingar i kommuner och landsting, vilka enligt lagens terminologi benämns som ”*upphandlande enheter*”.

Frågan om möjligheten att genom lokal handel gynna vissa företag har på initiativ av riksdagens finansutskott^[18] och regeringen^[19] utretts av den statliga Upphandlingskommittén. I delbetänkandet SOU 1999:139 anger kommittén bland annat följande: ”*Det är inte tillåtet att vid anbudsprövningen ge några favörer till en anbudsgivare enbart på grund av att anbudet är fördelaktigt med hänsyn till sysselsättning eller skatteunderlag. Lokala leverantörer får inte ges favörer vid anbudsprövningen*”.^[20] I slutbetänkandet (SOU 2001:31) påpekar kommittén vidare att ”*Lokal upphandling kan aktualisera tillämpning av de s.k. statsstödsreglerna. Enligt EG-fördragets artikel 87 (f.d. artikel 92) är, om inte annat föreskrivs i fördraget, stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrیدا konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med den gemensamma marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna. Även stöd som ges av en kommun räknas som statsstöd enligt denna artikel [...] Ett direkt gynnande av lokala leverantörer genom t.ex. stödköp kan ses som ett otillåtet statligt stöd enligt EG-fördragets art. 87*”.^[21]

Enligt 6 kap. 2b § LOU kan en upphandlande enhet undantagsvis tillämpa förenklad upphandling utan föregående annonsering. Undantag föreligger i så fall från skyldigheten att offentliggöra upphandlingen om (1) det vid en annonserad upphandling inte har lämnats några anbud eller inte lämnats några lämpliga anbud, (2) varorna framställs enbart för forskning, utveckling, experiment eller studier, under förutsättning att framställningen inte sker i vinstsyfte eller för att täcka forsknings- och utvecklingskostnader, (3) varorna av tekniska eller konstnärliga skäl eller på grund av ensamrätt kan levereras av endast en viss leverantör eller (4) om upphandlingen avser ytterligare leveranser från den ursprungliga leverantören, avsedda antingen som delersättning för eller tillägg till tidigare leveranser och ett byte av leverantör skulle medföra oskäligen tekniska eller ekonomiska olägenheter.

Skulle upphandlingens värde vara lågt^[22] eller föreligger andra synnerliga skäl får upphandlingen enligt 6 kap. 2 § andra stycket LOU, undantagsvis handläggas enligt bestämmelserna för *direktupphandling*. Skriftliga anbud behöver i sådant fall inte införas, utan det räcker med en formlös anbudshandläggning. Åberopas synnerlig brådska till stöd för att tillämpa direktupphandling måste denna emellertid hänföras till omständigheter som inte kunnat förutses och inte heller kan hänföras till den upphandlande enheten (jfr. 5 kap. 17 § LOU).^[23]

Otillåten direktupphandling, d.v.s. där en upphandling felaktigt har genomförts utan något formaliserat anbudsförfarande, kan föranleda att en förfördelad leverantör med stöd av 7 kap. 2 § LOU väcker talan om s.k. överprövning i allmän förvaltningsdomstol (länsrätt) i syfte att tvinga fram ett korrekt upphandlingsförfarande. Av 7 kap. 2 § LOU framgår att andra upphandlingar än direktupphandlingar kan överprövas fram till den tidpunkt då ett ”upphand-

lingskontrakt" föreligger.^[24] Med ”upphandlingskontrakt” avses enligt legaldefinitionen i 1 kap. 5 § LOU ”...skriftliga avtal som en upphandlande enhet ingår avseende upphandling enligt denna lag”. En upphandling kan således överprövas i domstol fram till den tidpunkt då det (1) föreligger ett kontrakt grundat på en lagligen genomförd upphandling samt (2) tio dagar har förflutit från det att ett meddelande om tilldelningsbeslut enligt 1 kap. 28 § LOU har lämnats^[25]. Även talan om skadestånd skall anhängiggöras inom samma frist (se 7 kap. 8 § LOU).

Av gemenskapsrättslig praxis framgår att beslut om att avbryta påbörjade upphandlingar skall kunna överprövas i enlighet med gällande gemenskapsrättsliga bestämmelser på området för offentlig upphandling eller de nationella regler som innebär införlivande av dessa bestämmelser.^[26]

Otillåten direktupphandling kan även medföra skadeståndsskyldighet. Enligt 7 kap. 6 § LOU skall en upphandlande enhet som inte har följt lagens bestämmelser ersätta därigenom uppkommen skada för leverantör. Med ”uppkommen skada” avses enligt lagens förarbeten inte bara onödiga kostnader m.m. (*damnum emergens*) utan även utebliven vinst på grund av att leverantören gått miste om den intäkt som uppdraget skulle ha medfört (*lucrum cessans*)^[27]. Talan om skadestånd kan enligt samma kapitel 8 § väckas av leverantör vid allmän domstol.

Fråga om otillåtet statsstöd enligt EU-fördragets artikel 87 (f.d. artikel 92) prövas av EU-kommissionen på eget initiativ (*ex officio*) eller efter anmälan. Kommissionen kan enligt artikel 88 (f.d. artikel 93) till EG-domstolen för slutlig bedömning hänskjuta frågan huruvida viss åtgärd strider mot fördragets statstödsregler. Konsekvensen av att någon åtgärd förklarats utgöra otillåtet statsstöd kan vara återgång eller ogiltighet av de rättshandlingar som konstituerat åtgärden samt skadestånd till den som på grund av stödåtgärden kan visa skada.

Yttrande

Norrbottnens läns landsting har beretts tillfälle att yttra sig över en promemoria med en preliminär bedömning som upprättats, men skriftligen meddelat att landstinget inte avser att avge något yttrande i ärendet.

Bedömning

Konkurrenskommissionen är en oberoende expertgrupp som uppmärksammar och motverkar fall där offentliga organ genom överträdelse av lag, genom subventioner eller genom att sammanblanda myndighetsutövning med annan verksamhet, snedvrider konkurrensen.

Norrbottnens läns landsting har, efter det att tilldelningsbeslut redan har fattats, avbrutit en påbörjad upphandling avseende tjänster för textilservice. Kontrakt avseende aktuella tjänster har istället tecknats direkt med Bodens kommun, där kommunen har agerat mellanman för ett lokalt företag som tidigare fått sitt anbud förkastat i den ursprungliga upphandlingen. Landstinget, som i ett pressmeddelande har motiverat förfarandet med att man velat rädda arbetstillfällen vid tvätteriet i Boden, har betalat ett skadestånd motsvarande c:a 4,3 miljoner kronor till den leverantör som först tilldelats kontrakt i upphandlingen.

Som framgått av redovisningen av gällande rätt skall beslut om att avbryta påbörjad upphandling kunna motiveras av den upphandlande enheten i enlighet med gällande upphandlingsbestämmelser, bland annat kravet på affärsmässighet enligt 1 kap. 4 § LOU. Gynnande av lokala företag i syfte att exempelvis rädda arbetstillfällen får inte förekomma och riskerar att strida mot EU:s statstödsregler.

Upphandling direkt från viss leverantör får komma ifråga endast om vissa i lagen om offentlig upphandling föreskrivna förutsättningar är uppfyllda, bland annat om upphandlingens värde är lågt eller det föreligger synnerliga skäl såsom synnerlig brådska som inte har kunnat förutses och inte heller kan hänföras till den upphandlande enheten.

Något akut eller oförutsett behov har i det aktuella fallet inte förelegat för Norrbottens läns landsting, som ju har haft en korrekt upphandlad leverantör att anlita. Något annat undantag från skyldigheten att offentliggöra upphandlingen, såsom att det vid en annonserad upphandling inte har lämnats några anbud eller några lämpliga anbud, att tvätteri-tjänsterna framställs enbart för forskning, utveckling, experiment eller studier, att tjänsterna av tekniska eller konstnärliga skäl eller på grund av ensamrätt kan levereras endast av Bodens kommun eller Tvätteribolaget eller att upphandlingen skulle avse en tilläggsbeställning, föreligger inte heller.

Laglig förutsättning för att tillämpa undantagsförfarandet för s.k. direktupphandling eller förhandlad upphandling utan föregående annonsering har således inte förelegat utan Norrbottens läns landsting skulle istället ha verkställt det ursprungliga tilldelningsbeslutet, eller om skäl för avbrytande förelegat, genomfört en ny upphandling genom infordrande av anbud i konkurrens på den allmänna marknaden.

Genom att utan sakligt motiverade skäl avbryta upphandlingen, samt vid sidan om ett offentligt upphandlingsförfarande köpa de aktuella tvätteri-tjänsterna från Bodens kommun har Norrbottens läns landsting på ett anmärkningsvärt sätt åsidosatt kravet på affärsmässighet enligt lagen om offentlig upphandling samt EU-fördragets bestämmelse om likabehandling av företag. Konkurrensen på marknaden för tvätteri-tjänster har därvid snedvridits. Beslutet att av åberopade arbetsmarknadsskäl gynna det lokala tvätteriet i Boden riskerar vidare innefatta otillåtet statstöd enligt bestämmelserna i art. 87 och 88 EU-fördraget, särskilt som förfarandet har påverkat handeln mellan medlemsstaterna.

^[1] Den aktuella upphandlingen hade inletts efter det att landstinget fått klart för sig att den befintliga leverantören, Berendsen Textilservice AB, inte var beredd att förlänga gällande kontrakt. Berendsen Textilservice AB (tidigare Tvättman Textilservice AB) hade från landstinget 1996 förvärvat landstingsvätteri i Boden, efter det att landstingsfullmäktige i ett principuttalande hade förklarat att landstinget inte har något primärt intresse av att bedriva textilservice i egen regi. Berendsen Textilservice AB hade i skrivtjänst med landstinget vidare gjort klart att bolaget heller inte avsåg att medverka i någon lösning som på annat sätt skulle innebära kringgående av gällande bestämmelser om offentlig upphandling – se skrivelser från landstinget till Berendsen Textilservice AB den 31 mars, 7 april samt den 16 april 2004 respektive svarsskrifter från Berendsen Textilservice AB till landstinget den 5 april, 13 april samt 21 april 2004.

^[2] Ett offentligt upphandlingsförfarande avseende tjänster för textilservice hade inletts av landstinget den 8 september 2004. Anbudstiden gick ut den 7 oktober 2004.

^[3] Landstingsstyrelsen i Norrbotten, protokoll från sammanträde den 13 oktober 2004 (LS § 155/04).

^[4] De båda företagen var Avstampet 8061 AB under namnändring till CWO Affärsutveckling AB samt Lagerkvist & Söner AB.

^[5] Det är emellertid oklart om någon bolagsbildning i "Tvätteriet AB under bildande" faktiskt hade inletts vid den aktuella tidpunkten. Någon sådan åtgärd fördras heller inte enligt gällande rätt. Enligt 1 kap. 23 a § LOU har grupper av leverantörer rätt att lämna anbud och förhandla. Den upphandlande enheten får i förekommande fall inte föreskriva att sådana grupper skall anta en bestämd juridisk form för att få lämna anbud eller förhandla. Enheten får dock föreskriva att den utsedda gruppen skall anta en viss juridisk form när den blivit tilldelad kontraktet, om det krävs för att kontraktet skall kunna fullföljas korrekt.

^[6] Länsrätten i Norrbottens län, mål nummer 2279-04E, aktbilaga 6, den 29 oktober 2004 samt aktbilaga 9, den 8 november 2004.

^[7] Länsrätten i Norrbottens län, dom den 9 november 2004 i mål nummer 2279-04E.

^[8] Skrivelse den 18 november 2004 från landstingsrådet Ö, Norrbottens läns landsting till kommunalrådet L, Bodens kommun.

^[9] Landstinget har genom en separat överenskommelse "Förlkningsavtal" av den 10 december 2004 medgivit att utge ersättning med 475.000 euro (c:a 4,3 miljoner kronor) till Oulun Keskuspesula OY för den skada beslutet att upphäva tilldelningen kommit att medföra för bolaget.

^[10] Avtalet av den 6 december 2004 mellan landstinget och Bodens kommun kompletterades den 7 och 9 februari 2005 med ett som "Tilläggsavtal till Avtal S-62 mellan Norrbottens läns landsting och Bodens kommun" rubricerat avtal, vilket i huvudsak innefattar ett förtydligande avseende avtalets giltighetstid i tiden.

^[11] Tvätten i Boden AB, med organisationsnummer 556671-1577, bildades den 18 oktober 2004 och registrerades av Bolagsverket den 24 november 2004; Nu gällande bolagsordning antogs den 28 januari 2005 varvid ny firma, Textilservice i Boden AB, beslutades och registrerades den 18 februari 2005. Bolagets registrerade aktiekapital uppgår till 100.000 kronor fördelat på 1.000 aktier à 100 kronor. Bolaget har enligt gällande bolagsordning till föremål för sin verksamhet att "bedriva tvätteri-verksamhet samt uthyrning och försäljning av textilier med inriktning mot företag, kommuner och landsting. Bolaget skall ävensom förvalta fast egendom, värdepapper samt idka annan därmed förenlig verksamhet".

^[12] Överlåtelsen skedde mot ett vederlag av 100.000 kronor, vilket motsvarar det nominella värdet på de överlåtna aktierna. Kommunens kostnader för att bilda Tvätteribolaget har i kommunens dokumentation angivits till sammanlagt 107.925, innefattande 100.000 kronor i aktiekapital jämte kostnader för bolagsbildningen på 7 925 kronor, varav 3 100 kronor avser registreringsavgifter.

^[13] Avtalen mellan Bodens kommun och Norrbottens läns landsting respektive mellan Bodens kommun och Tvätteribolaget godkändes genom beslut av kommunfullmäktige i Boden den 21 februari 2005 (KF § 25/05). Avtalet om överlåtelse av aktier godkändes av kommunfullmäktige genom beslut den 17 januari 2005 (KF § 12/05).

- ^[14] Bodens kommun hade genom två separata utfästelser den 9 februari 2005 borgat för Tvätteribolagets lån i Förenings sparbanken, dels på 20 miljoner kronor, dels på 5 miljoner kronor. Borgensåtagandet med det uppgivna syftet att möjliggöra för Tvätteribolaget att förvärva den på orten befintliga tvätterianläggningen (gamla Landstings tvätteriet), godkändes i efterhand genom beslut av kommunfullmäktige i Boden den 21 februari 2005 (KF § 25/05). Vid denna tidpunkt hade Tvätteribolaget bytt namn (firma) från Tvätten i Boden AB till Textilservice i Boden AB.
- ^[15] Uppgörelsen med Bodens kommun innebar dock inte lägre tvätterikostnader jämfört med det antagna anbudet från Oulun Keskuspesula OY.
- ^[16] Se Öhrlings PriceWaterhouseCoopers AB, revisionsrapport innefattande granskning av upphandling av textilservice Norrbottens läns landsting, februari 2005.
- ^[17] Om ett upphandlingskontrakt avseende tjänster inte anger något totalpris skall kontraktsvärdet enligt 5 kap. 7 § LOU beräknas till det fulla värdet av tjänsterna under kontraktets löptid om denna är högst 48 månader och till månadsvärdet multiplicerat med talet 48, om löptiden är längre eller om kontraktet löper på obestämd tid.
- ^[18] Finansutskottets betänkande 1998/99:FiU17, Offentlig upphandling.
- ^[19] Tilläggsdirektiv till den statliga Upphandlingskommittén (dir. 1999:34).
- ^[20] Upphandlingskommittén, delbetänkande (SOU 1999:139), Effektivare offentlig upphandling, s. 72.
- ^[21] Upphandlingskommittén, slutbetänkande (SOU 2001:31), Mera värde för pengarna, s. 204 f.
- ^[22] Som riktvärde för ett sådant *lägt värde* under vilket ett mer formaliserat upphandlingsförfarande inte behöver genomföras, utan direktupphandling istället kan tillämpas, har Nämnden för offentlig upphandling (NOU) för en normal upphandlande enhets upphandling av varor angivit en generell övre gräns motsvarande ett (1) basbelopp (numera: ”prisbasbelopp”) enligt 1 kap. 6 § lagen (1962:381) om allmän försäkring. Vid tidpunkten för den nu aktuella upphandlingen uppgick gällande prisbasbelopp till c:a 39.300 kronor (Se vidare Nämnden för offentlig upphandling, NOU-info, årssammanställningen för år 1993-95, sid. 57. Nämnden har enligt 7 kap. 9 § LOU samt förordningen (1993:98) med instruktion för Nämnden för offentlig upphandling, att utöva tillsynen över lagens efterlevnad).
- ^[23] Se vidare Hentze och Sylvén, Lagboks kommentaren till LOU, Norstedts, andra upplagan, 1998, sid. 312: ”*Synnerliga skäl. Härmed avses framför allt synnerlig brådska orsakad av omständigheter som inte kunnat förutses av den upphandlande enheten. Direktupphandling kan sålunda användas för att t.ex. förhindra stora skador och stora kostnader som annars skulle bli följden av ett utdraget upphandlingsförfarande. Det är således fråga om akuta och oförutsedda behov. Det är inte tillåtet att använda direktupphandling om brådskan beror på enheten, t.ex. bristande planering*”.
- ^[24] Se prop. 2001/02:142 sid. 101 –102, av specialmotiveringen i propositionen till nuvarande 7 kap. 2 § LOU framgår att ”*en ansökan om överprövning vid annan upphandling än direktupphandling får prövas fram till den tidpunkt då ett upphandlingskontrakt föreligger*” samt att ”*Det gäller även i den situationen att det föreligger synnerlig brådska*” samt att ”*Om förutsättningar för direktupphandling inte föreligger gäller såväl bestämmelsen i 1 kap. 28 § som tredje stycket i den här aktuella bestämmelsen. Vid otillåten direktupphandling kan en leverantör således begära överprövning av upphandlingen även om avtal slutits med en annan leverantör så länge kraven på upphandlingskontrakt och tidsfrist i tredje stycket inte är uppfyllda*”.
- ^[25] Av aktuella lagförarbeten (prop. 2001/02:142 sid. 102) framgår därför att ”*Vid otillåten direktupphandling kan en leverantör således begära överprövning av upphandlingen även om avtal slutits med en annan leverantör så länge kraven på upphandlingskontrakt och tidsfrist i tredje stycket inte är uppfyllda*”.
- ^[26] Se EG-domstolens dom den 18 juni 2002 i mål C-92/00, Hospital Ingenieure Krankenhaus Technik Planungs- Gesellschaft mbH (HI) ./Stadt Wien, (Krankenhaus) samt domstolens dom den 2 juni 2005 i mål C-15/04, Koppensteiner GmbH ./ Bundesimmobiliengesellschaft mbH (Koppensteiner).
- ^[27] Se Prop. 1992/93:88, sid. 103.

[PC1] Upphandlingens värde kan med ledning av anbudet från Oulun Keskuspesula OY bedömas till c:a xx kronor per år. Det totala upphandlingsvärdet under hela avtalstiden inklusive förlängningsår. Uppgår således till c:a xx kronor.